

Rusín

Kraj: Moravskoslezský

Správní obvod: Krnov

Nadmořská výška: 294 m n. m.

Počet obyvatel: 147

Adresa URL: www.obecrusin.cz

Okres: Bruntál

GPS souřadnice: 50.209869N, 17.734474E

První pís. zmínka: 1262 (762 let)

PSČ: 793 97

Historie obce Rusín

Obec Rusín leží na území, které bylo v dávné minulosti pravděpodobně po jistou dobu součástí Velkomoravské říše a o které v počátcích své existence dlouze zápasily český a polský stát.

Rekolonizace vsi proběhla v první polovině 13. století. Byla tehdy na území Moravy, v opavské provincii, jejíž přirozenou geografickou součástí je i Osoblažský výběžek. Rusín patří na našem území k typologicky starším tzv. návesním vsím.

První zmínka o Rusínu v historických dokumentech je z roku 1262. Je to v závěti Voka z Rožmberka, syna zakladatele rodu Vítka III., který dává ves do zástavy jistému Bořutovi, jenž splatil dluh Vokovým synům za blíže neurčeného Svatomíra. Závěť byla sepsána ve Štýrském Hradci den před jeho smrtí (4.6.) a originál této listiny se dnes nachází ve Státním oblastním archivu v Třeboni. Vok vlastnil na Opavsku kromě Rusína ještě jiné majetky, např. Prudník, Dlouhé mosty, Třebinu, Dětmarov, Pomorčovice aj. (dnes v Polsku). Po Vokovi je držel zhruba na dalších 50 let jeho syn Jindřich z Rožmberka.

((Vok I. z Rožmberka (?-1262), nejvyšší maršálek Království českého, dal postavit v Prudníku hrad, který kontroloval obchodní cestu z Opavy do Nisy. Zachovalo se z něho jen torzo kruhové věže. Město Prudník prodal český král Jan Lucemburský v roce 1337 piastovskému knížeti Boleslavu I. Nemodlínskému a tím pominula jeho dosavadní příslušnost k Opavsku.))

Druhá písemná zmínka o Rusínu je z roku 1331, kdy prodávají ves synové Ješka z Rusína, Henzlín a Ješek, Hynkovi z Hlubčic. Tuto listinu (text viz v příloze č.1) potvrzuje opavský kníže Mikuláš II. jako svrchovaný pán tohoto území náležejícího nyní už do Opavského knížectví. Listina byla sepsána ve čtvrtek po svátku apoštola Jakuba (1.8.) za přítomnosti několika svědků. Hynek z Hlubčic založil v roce 1352, a z tohoto roku je to tedy již třetí zmínka o Rusínu, v Hlubčicích ženský klášter a zavázal se dodávat ze svého mlýna v Rusíně dvě měřice obilí ročně k výživě chudých dětí. Závěť Hynkovu z roku 1353 potvrdil opět kníže Mikuláš. Po smrti Hynkově nabyli vsi páni z Fulštejna, kteří s ním byli příbuzensky spřízněni.

((Mikuláš II. Opavský (1288-1365), z vedlejší větve Přemyslovců, jehož otec obdržel Opavsko okolo roku 1260 od krále Přemysla II. Otakara, byl od roku 1318 knížetem samostatného útvaru v Českém království - Opavského knížectví, vyčleněného z Moravy. V roce 1336 bylo rozšířeno o Ratibořsko, v roce 1377 se z něj vydělilo Krnovsko. Od roku 1348 bylo přímým lénem krále a Koruny českého království. Opavští Přemyslovci drželi Opavsko do roku 1465, Ratibořsko až do roku 1521.))

Po krátkém spojení s Hlubčicemi se tedy stává Rusín majetkem Fulštejnů, pánů z nedalekého hradu (dnes v Bohušově). Zakladatelem rodu Fulštejnů, který se stal postupně vlivným rodem nejen na Opavsku a na Moravě, ale i ve Slezsku a v Polsku, byl Herbord z Fulmen. Byl družníkem olomouckého biskupa Bruna ze

Schauenburka, který když se zmocnil podstatné části Osoblažska, využívajíc bojů mezi králem Václavem I. a jeho synem Přemyslem Otakarem, uděloval lénem části svého majetku svým oblíbeným odměnou za dobré služby. Spolu s nimi přichází mnoho kolonistů z ciziny, hlavně z Německa, kteří osídľují území a zakládají také nové vesnice. Herbord dostal hrad Fulštejn, zřejmě zprvu jen jeho polovinu, výchozí základnu budoucí expanze rodu.

((Herbord I. z Fulštejna (? - asi 1300) měl snad deset synů, z nichž nás zajímá např. Konrád, dědic Hrozové a komoří knížete Mikuláše I. Opavského, nebo Děťich, který dostal lénem od biskupa Bruna část Matějovic. Jiný syn Herbord II., zvaný Traberger, padl v nešťastné bitvě na Moravském poli v roce 1278, kde byl s otcem ve vojsku krále Přemysla II. Otakara))

Čtvrtá zmínka o Rusínu je z roku 1362, kdy je pánem Rusína Aleš z Fulštejna, pravnuke Herborda I. a synovec zmíněného Hynka z Hlubčic. V tom roce prodává Aleš ves Rusín svému bratrovi Herbordovi, dalšímu Fulštejnovi tohoto jména, olomouckému kanovníkovi, a to tak, že Aleš ji bude držet do konce života a ročně platit 13 hřiven kapli sv. Anny v Olomouci. Na této listině jsou pečeti vydavatele (Aleše) a dvou svědků, jeho dalšího bratra Jindřicha z Fulštejna, rovněž olomouckého kanovníka, a Štěpka z Vrbna.

Rusínský statek byl tedy spravován v rámci fulštejnského panství.

V závěti z roku 1366, což je pátá zmínka o Rusínu, kanovník Herbord vydává Rusín (v kraji opavském, jak je uvedeno) kapli sv. Anny v Olomouci a jejímu rektorovi. Od té doby je tedy Rusín nazýván statkem kanovníckým, kapitulním či rektorátním a zařazuje se tak k majetku olomouckého biskupství. Nebyl však biskupským lénem. Statek byl spravován spolu s Vrbátkami na Prostějovsku, jejichž část rovněž patřila ke kostelu sv. Anny. V 19. století byl Rusín spravován dokonce spolu s arcibiskupským panstvím Osoblaha.

((Rektorátní kostel sv. Anny stojí vedle katedrály sv. Václava v Olomouci, je součástí národní kulturní památky areálu Přemyslovského hradu a do roku 1916 sloužil jako volební místo olomouckých biskupů a arcibiskupů.))

Ještě v roce 1448 se k závazku dodávat obilí z rusínského mlýna, svého dávného příbuzného Hynka z Hlubčic, hlásí Jindřich Sup z Fulštejna (1423-1480), ochránce a fojt kanovníckého majetku v Rusíně. Držel také Hrozovou. Závazek zůstal dokonce zachován, i když mlýn přešel do majetku rusínské rychty. Zvyk ochraňovat a spravovat rektorský statek v Rusíně patřil k samozřejmosti jak u Fulštejnů, tak i u Sedlnických z Choltic, kteří je vystřídali. V roce 1604 se uvádí Jaroslav Sedlnický z Choltic na Fulštejně a na Rusíně. Správu statku však přebírají postupně do svých rukou vesniční rychtáři.

V roce 1556 rada města Hlubčic přiznává, podle výpovědí bývalých mlynářů v Rusíně Jana Reichela a Filipa Kessela, že užívali louky a zahrady příslušející k mlýnu.

V roce 1598 osvobodila olomoucká kapitula své poddané v Rusíně od povinnosti čepovat vrchnostenské víno a také jim slevila na desátcích a jiných poplatcích, takže až do roku 1850 platili do Olomouce jen mírné obnosy.

V době nástupu protestantismu v 16. století se zdejší německé obyvatelstvo hlásilo k luterství. V té době zde působil pastor jménem Burkard Hertwik, který však bydlel na faře v blízké Hrozové. V třicetileté válce byl Rusín stejně jako celé území obsazen Švédy a při jejich odchodu v roce 1648 vypálen. Rusínští se po vítězství protireformace vrací ke katolictví a patří k farnímu kostelu sv. Michaela archanděla v Hrozové.

((Po bitvě na Bílé hoře se Opavsko a Krnovsko opět spojily, protože obě knížectví byla majetkem Lichtenštejnů, a to až do roku 1918. Od první poloviny 17. století jsou již pevnou součástí Slezska, země

Koruny české. Rusín leží tedy na území Slezska, ale jako majetek Olomouckého biskupství patří spolu s jinými vesnicemi na Opavsku a Osoblažsku k tzv. moravským enklávám ve Slezsku, které zůstaly v podstatě ve zvláštním vztahu součástí Moravy.))

V roce 1651 rektor kostela sv. Anny Klaudius ze Soriny uděluje dědičnému rychtáři v Rusíně Šimonu Schneeweisovi několik privilegií, které i Sorinův nástupce Jan Josef hrabě Breuner v roce 1669 potvrdil.

V roce 1742 se Rusín stává pohraniční vesnicí, protože nedaleko ní vznikla po rozdělení Slezska hranice mezi Rakouskem a Pruskem. Habsburská panovnice Marie Terezie, také královna česká, totiž prohrála ve válce s Pruskem většinu Slezska. Knížectví opavské a krnovské byla rozpolcena novou hranicí. Za pruských válek byl Rusín vypálen. Naštěstí nesdílel osud vesnic, které hranice rozpúlila, jako Pelhřimovy, Opavici, Linhartovy, Krásné Loučky, Chomýž.

Moravské enklávy tvořily až do roku 1783 součást Přerovského kraje, po tomto roce Opavského kraje. V roce 1850 došlo k nové politické organizaci, kdy bylo v rakouském Slezsku zřízeno 7 politických okresů. Okres Krnov zahrnoval i moravské enklávy na Osoblažsku a Jindřichovsku, pro které ovšem platily až do roku 1928 moravské právní normy. Politický okres Krnov se dělil na 3 soudní okresy a Rusín patřil do soudního okresu Osoblaha.

Zpočátku chodily rusínské děti do školy v Hrozové, protože až v roce 1787 byla vyslyšena žádost Rusína k zřízení vlastní školy. Než byla postavena školní budova učilo se údajně v budově č. 13.

První školní budova z roku 1798 byla pokryta slámou, břídlíci byla pokryta až kolem roku 1850.

Žáci obecné školy v Rusíně, ročníky narození 1923-1926 Bývalý Jaitnerův hostinec a c. k. celní úřad v Rusíně, dnes č. 87

Češi, vyskytující se v Rusíně, byli jen příslušníci finanční stráže na celnici, která byla na hranici s Německem zřízena rakousko-uherským mocnářstvím v roce 1887.

V roce 1938, po Mnichovské zradě, je Rusín s celým pohraničním územím připojen v rámci Sudetské župy k Německé říši. V prosinci 1938 převzal správu území Okresního úřadu v Krnově německý Úřad landráta. Sudetští Němci s nadšením vítají příchod německé armády.

Vystřízlivění přichází až když jejich synové musí v roce 1939 do války a mnozí se již živí nevrátí.

V rámci hornoslezské operace Sovětské armády osvobodily v březnu 1945 jednotky 59. armády 1.ukrajinského frontu Rusín a okolní vesnice. V bojích bylo mnoho domů a hospodářských budov zničeno. Těžce byla poškozena i kaple Navštívení P.Marie, která byla známým poutním místem. Po osvobození zůstala ve vsi malá posádka sovětských vojáků až do června 1945. Padlí vojáci Rudé armády byli převezeni a pohřbeni v Hlubčicích. V tom období byla ves opuštěná, protože obyvatelstvo evakuované počátkem roku 1945 na Jesenicko se vrátilo až koncem května. První Češi, dva příslušníci finanční stráže, přišli do Rusína v červenci 1945 a přebrali správu obce od německého starosty. Prvním správním komisařem obce byl Okresní správní komisi v Krnově jmenován v srpnu 1945 František Dvořáček, respicient finanční stráže. V říjnu se přistěhovali první usedlíci - sedlák Oldřich Přichystal s otcem.

V květnu 1946 bylo v obci 7 Čechů a 300 Němců. Během roku 1946 byli němečtí obyvatelé odsunuti z Československa, což patřilo k důsledkům tragédie druhé světové války vyvolané Německem.

Osídlování probíhalo pomalu, v roce 1947 přicházejí Volyňští Češi. Mezi nimi byli i příslušníci 1.čs. armádního sboru, kteří se v jeho řadách zapojili do osvobozování Československa. V témže roce byla ustavena Místní správní komise (MSK) ve složení Oldřich Přichystal, předseda, a členové

Jan Štíbr, Emil Sedlařík, Josef Juřica a Jan Juřina. Přichystal vykonával také funkci národního správce velkostatku Rusín-Matějovice.

V roce 1949 bylo ustaveno v Rusíně Zemědělské strojní družstvo. V následujícím roce byl ustaven Místní národní výbor (MNV) v čele s Václavem Skalským, rolníkem a rodákem z volyňské Dembrovky. Státní statek měl v roce 1949 již 40 zaměstnanců a hospodařil na 600 ha včetně Bohušova a Pelhřimov. V roce 1951 se poprvé oře traktory a při sklizni je také poprvé použit sovětský kombajn.

Jednotné zemědělské družstvo (JZD) bylo založeno v roce 1952, předsedou byl zvolen Vladislav Vendolský. Byla postavena drůbežárna a po adaptaci kravína a vepřína došlo k společnému ustájení dobytka.

Družstvo mělo 27 členů. V roce 1953 se slavily sice 1. družstevní dožínky, ale došlo také k rozpadu JZD.

Družstevníci vystupují z JZD a rozebírají si společně ustájený dobytek. Chtějí hospodařit samostatně.

K druhému pokusu kolektivizovat zemědělce došlo v roce 1958, kdy bylo znovu založeno JZD a předsedou byl opět zvolen Vladislav Vendolský. Mělo 14 členů a obhospodařovalo 118 ha. V roce 1961 však byly pokusy s JZD ukončeny převedením do Čs.státních statků. V roce 1963 vznikl nový ekonomický celek

Rusín-Hrozová-Matějovice, který hospodařil na 1015 ha, měl 22 traktorů a 2 obilní kombajny.

Obecná škola byla otevřena v roce 1947 a byla v provozu až do roku 1978. V roce 1961 přibýly ve škole děti z Hrozové a v 1963 z Matějovic, kde byly školy zrušeny. Počet žáků v roce 1964 ze všech tří vesnic byl 34.

V roce 1956 byla ve vsi založena osvětová beseda a upraveno provizorní jeviště v sále hostince. Divadelní kroužek nastudoval a uvedl jako první představení Jiráskovu „Kolébku“. Na tuto hru se přijeli podívat i zájemci ze Slezských Rudoltic, kteří uspořádali zájezd do Rusína. Kulturní vyžití měli Rusínští dále v kostelním pěveckém sboru spolu s Hrozovskými, měli k dispozici také pojízdnou knihovnu. V roce 1966 bylo slavnostně otevřeno 1.poschodí kulturního domu na č.42, které však již v roce 1992 bylo uzavřeno.

Při reorganizaci okresů ČSSR byl zrušen okres Krnov a tak Rusín patří od roku 1960 do okresu Bruntál. V roce 1964 byly sloučeny doposud samostatné obce Rusín, Hrozová a Matějovice do střediskové obce se sídlem MNV v Rusíně.

